

Hoe burgers mee kunnen denken over een betere gemeente

Zo'n zeventig burgers uit de gemeente Oude IJsselstreek, jong tot ouder, kwamen zaterdag 6 juni 2009 samen om met raadsleden en het college van b&w mee te denken hoe de inbreng en inzet van burgers voor een betere gemeente kan zorgen. Het was een energieke start van een project dat de komende maanden verder ontwikkeld zal worden. 'En bij de volgende bijeenkomst neemt iedereen die nu aanwezig is iemand mee die niet zo snel bij zo'n bijeenkomst zal aanschuiven', nodigde dagvoorzitter Meike van der Linde aan het eind van de ochtend alle aanwezigen uit voor een nieuwe bijeenkomst na de zomer.

door Sonja Ammerlaan/VNG

Onder de noemer de 'Bond van Honderd' kwamen burgers, raadsleden, wethouders en de burgemeester van de gemeente Oude IJsselstreek samen voor een programma dat bestond uit een introductie en een aantal deelsessies waarin goed gediscussieerd werd. Dagvoorzitter Van der Linde nodigde de aanwezigen uit om gul te zijn met ideeën tijdens deze bouwplaats voor burgerparticipatie. En gul waren ze.

In actie met burgers

De gemeente Oude IJsselstreek is één van de twaalf experimentgemeenten van *In actie met burgers!*, een deelproject van het Actieprogramma Lokaal Bestuur. Doel van het deelproject is om gemeenten die op een vernieuwende manier met burgers samenwerken, actief met elkaar in contact te brengen. De 'Bond van Honderd' is op zichzelf al zo'n vernieuwende manier, mede omdat Oude IJsselstreek samen met de burgers wil onderzoeken hoe hun inbreng vorm kan krijgen. Drie van de deelsessies waren gericht op mogelijke experimenten. Met in ieder geval een van de experimenten gaat de gemeente aan de slag in het kader van *In actie met burgers!*. De aanwezigen konden aan het eind van de ochtend hun voorkeur uiten voor een experiment met een burgerjury, een burgervisitatie of een burgerbegrotingsforum.

Participatie en interactie

Met de 'Bond van honderd' wil de gemeente meer burgers bereiken dan zij tot nu toe doet. Burgemeester Hans Alberse liet weten het heel bijzonder te vinden dat zoveel mensen op hun vrije zaterdag naar het gemeentehuis waren gekomen. 'Natuurlijk zien we veel bekende gezichten en daar steunt de maatschappij op', liet hij weten. 'Maar een van de doelstellingen van vandaag is ook een manier te vinden om de mensen die er niet zijn, toch te bereiken. Hoe kunnen we het zo organiseren dat de toegang naar de gemeente laagdrempeliger wordt.' De burgemeester gaf aan samen met burgers en bedrijven in gesprek te willen zijn en te blijven: 'Ook zijn we ons ervan bewust dat we te maken hebben met veel verschillende doelgroepen, met wie je op

een eigen manier moet communiceren.' Griffier Jeroen van Urk benadrukte vervolgens dat je als gemeente de burgers niet alleen maar moet vragen wat zij van een bepaalde zaak vinden: 'Burgers moeten meer betrokken worden, er moet participatie en interactie ontstaan.'

Na de introductie was er tijd voor een vrolijke noot met serieuze ondertoon. Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik spraken de burgers toe. Toepasselijke vragen die Wilhelmina stelde, waren 'Maar ken je het volk, als je enkel hun afgezanten in burgerraden kent?' en 'Kan de gemeente de daadkracht van burgers benutten, door samenspraak om te zetten in samenwerking?'. Ook de stelling 'Het volk kunnen wij alleen begrijpen door er persoonlijk mee om te gaan', was een goede toespeling op de dag.

Bouwstenen voor een fundament

Vervolgens gingen alle aanwezige burgers, raadsleden en leden van b&w gemengd in kleine groepen onder begeleiding van deskundigen brainstormen hoe de gemeente de inzet en inbreng van burgers kan verbeteren. Iedere groep kreeg de opdracht om terug te komen met de voor hen belangrijkste 'bouwstenen' zodat de gemeente daarmee aan de slag kan. Uit de sessie *Bewonersinvloed in dorpen en wijken* kwamen tips als 'geef iedere belangenvereniging een eigen contactpersoon', 'werken met een kerngebonden budget' en 'het sluiten van een convenant tussen de raad en belangenverenigingen'. Ook de steekwoorden 'communicatie' en 'betrokkenheid' kwamen naar voren. Vanuit een andere deelsessie werd sterk gepleit voor een politiek onafhankelijk burgerpanel. Dit moet nog wel verder uitgewerkt worden. Het advies van de aanwezigen was om het initiatief te leggen bij de 'Bond van honderd'. Natuurlijk werd ook de nieuwe media niet vergeten. In de sessie *Internet burgernetwerk Gemeente 2.0* spraken burgers van alle leeftijden over de behoefte aan een makkelijk bereikbaar digitaal platform. Dit moet niet alleen te gebruiken zijn als een medium om burgers te informeren, maar waarop ook interactie met de burgers mogelijk is door bijvoorbeeld MSN. Aan de 'Tafel van Tien' werd gesproken over hoe jongeren betrokken kunnen worden bij de beleidsvorming en vooral ook hoe zij de toegangspoort kunnen zijn naar ouders en - via hun stages - naar bedrijven. In de 'Ronde tafel sessie' konden aanwezigen zonder kaders brainstormen over tips en ideeën. Naast keukentafelgesprekken, trainingsmethoden en straatinterviews, kwam als belangrijkste advies naar voren: 'onderzoek eerst een aantal casussen die nu lopen of zijn afgerond, zodat we hiervan kunnen leren en het in de toekomst beter kunnen aanpakken'.

Experimenten

Drie van de deelsessies waren erop gericht om tot een keuze te komen wat voor experiment de gemeente zou starten na de zomer. De aanwezigen

konden kiezen uit een experiment met een burgerjury, een burgervisitatie en een burgerbegrotingsforum. De mensen die in een deelsessie spraken over de burgerjury gaven als conclusie mee dat wanneer dit experiment uitgevoerd wordt, de jury wel moet bestaan uit een doorsnede uit de maatschappij. In de jury kunnen niet de 'bekende' gezichten zitten. Verder gaven zij als tip dat de burgerjury goed geïnformeerd op pad moet kunnen gaan en de raad zijn taak moet behouden. Prof. Dr. Monique Leyenaar, specialist op dit gebied, benadrukte in haar presentatie dat wanneer je als gemeente dit experiment ingaat, je ook echt erachter moet staan dat burgers een advies geven en dat het om een zwaarwegend en goed beargumenteerd advies moet gaan.

Het experiment van een burgervisitatie is erop gericht dat een groep van drie tot zes burgers die niet politiek betrokken zijn, kijken naar wat er goed gaat en wat er beter kan binnen de gemeente. Een onafhankelijke club die als het ware de blinde vlekken signaleert. Hein Albeda, oprichter van Stichting Rekenschap, die de sessie leidde met een interessante presentatie, liet weten dat je een audit als een cadeau moet zien: 'iets wat je niet weet, kun je ook niet leren.' In de deelsessie is gesproken over wat de rol van de visitatiecommissie precies moet worden, hoe je deze positioneert en wat de kaders zijn waarbinnen de burgervisitatie kan werken.

Met groot enthousiasme werd ook het experiment burgerbegrotingsforum gepresenteerd. 'Of we nu voorkeurstemmen krijgen of niet, dit zou ik sowieso willen doen', liet wethouder financiën Gerard van Balveren weten. En deelsessie-voorzitter Marco Looman: 'We gaan met de deelnemers van vandaag aan de slag om het voorstel uit te werken. We willen kijken hoe het mogelijk is om als burgerbegrotingsforum advies uit te brengen aan de raad nadat het college de begroting heeft samengesteld. Wanneer je het burgerbegrotingsforum op deze manier toepast, past het in de bestaande procedure en creëer je op relatief eenvoudige wijze inspraak. Ook is het idee ontstaan om een overzichtelijke folder uit te brengen waarin duidelijk wordt wat de gemeente nu eigenlijk allemaal doet met het geld.'

Honderd procent score

De zaterdagochtend in Oude IJsselstreek eindigde met een stemming onder de 'Bond van Honderd'. Alle aanwezigen werd gevraagd zijn/haar voorkeur voor een experiment te geven. Van Urk liet weten dat mensen meerdere stemmen mochten uitbrengen en sloot niet uit dat de gemeente meerdere experimenten gaat uitvoeren. Het was een nek-aan-nekrace voor de experimenten met een burgerjury en een burgervisitatie, maar ook voor het derde experiment, de burgerbegrotingsforum, gingen veel handen de lucht in. Van Urk liet de aanwezigen weten dat de gemeente in de loop van september bekendmaakt welk experiment uitgevoerd zal worden: 'Dan zal ook duidelijk worden, wat we doen met de vele ideeën die ontstaan zijn in de andere deelsessies. Wanneer ideeën tijd en geld kosten, moeten we uiteraard overwegen in hoeverre zaken haalbaar zijn.' Van der Linde sloot de dag af met de vraag wie van de aanwezigen opnieuw bij elkaar wilden komen als de 'Bond van honderd'. Dit bleek een schot in de roos: honderd procent score!

Vervolg

Na de geslaagde ochtend was het tijd voor een uitgebreide lunch en napraten over de deelsessies en de mogelijkheden. 'Een dag waar je vele energie van krijgt', was een veel genoemd compliment aan de initiatiefnemers van de dag. Ook woorden als verrassend, verkennend, open en transparant werden gegeven. Maar voor sommige aanwezigen bleven toch ook nog wat vragen hangen: 'Hoe nu verder?' en 'Welke mogelijkheden gaat de gemeente nu bieden?' hingen toch nog een beetje in de lucht. Ook vroegen aanwezigen zich af hoe je mensen zover zou kunnen krijgen dat ze een keer over hun eigen belangen zouden heenstappen en hen zou kunnen stimuleren naar het grotere geheel te kijken. Sommige aanwezigen hadden meer naar praktijkvoorbeelden willen kijken en een enkeling had meer verwacht: 'Er is veel gepraat. Misschien waren mijn verwachtingen te hoog, maar ik had toch meer concrete actie verwacht.' Maar alles bij elkaar genomen is de eindconclusie dat de 'Bond van honderd' een zeer geslaagd experiment is, dat vraagt om een vervolg.